

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

**Adana İlindeki Ceza İnfaz Kurumları
İnceleme Raporu**

**24. Dönem 4. Yasama Yılı
2013**

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ADANA İLİNDEKİ CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 04.11.2013 tarihinde Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMEÑOĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK gerçekleştirmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Adana Ceza İnfaz Kurumlarından 43 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, ağırlıklı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları dile getirilmektedir.

Diğer şikâyetler ise şöyledir: Uzun bir süredir sıcak suyun çok kısıtlı kullandırıldığı, kaloriferlerin yetersiz şekilde yandığından şikâyet; ziyaretçilerin girişte uygulanan üst aramasının rencide edici bir şekilde yapıldığından şikâyet; açık görüş günlerinde yakınlarıyla samimi olmalarına izin verilmediğinden şikâyet; haftada 10 saat uygulanması gereken sohbet hakkının en fazla 3 saat ve sürekli aynı kişilerle kullandırıldığından şikâyet; havalandırmaya çıkış süresinin fiili olarak kısaltıldığından şikâyet.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu" nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon sırasıyla Adana F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Ceza İnfaz Kurumlarını ziyaret etmiştir. Her üç ceza infaz kurumunda idaresi tarafından sunulan bilgilendirmenin ardından, ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında rastgele ziyaret edilen odalardaki mahpuslarla¹ Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü*” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “*Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı*; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*” ve “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

¹ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, “mahpus” kelimesi tutuklu ve hükümlü anlamlarının her ikisini de barındıran çatı bir kavram olarak Raporda kullanılmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 15.12.2003 tarihinde hizmete açılmıştır. Kurum A, B, C olmak üzere 3 bloktan oluşmakta ve bu bloklarda hükümlü ve tutukluların kaldığı 3'er kişilik 103 oda ile tek kişilik 59 oda bulunmaktadır.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 04.11.2013 tarihi itibarıyla, hükümlü 134 ve tutuklu 182 olmak üzere toplamda 316'dır.
- Toplamda çeşitli meslek gruplarından 210 personel görev yapmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere haftanın 2 günü 1 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir. Kurumda su ihtiyacını karşılayan bir adet yaklaşık 11 tonluk su deposu mevcuttur.
- Kurumda kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan 2 ayda 3 defa 2'şer saat süre ile yararlanmaktadır. Kurum Kütüphanesinde kayıtlı 4816 kitap bulunmaktadır.
- Kurumda bir adet kapalı spor salonu ve 1 adet açık spor alanı (toprak saha) olmak üzere iki spor alanı mevcuttur. Bu faaliyetlerden hükümlü ve tutuklular kapalı spor salonu ve açık toprak sahada dönüşümlü olarak haftada 2, ayda 8 saat olmak üzere yararlandırılmaktadır.
- Sosyal faaliyetler kapsamında hükümlü ve tutuklular haftada 7 saatten az olmamak üzere sohbet faaliyetlerinden yararlandırılmaktadırlar.
- Kurum öğretmeni tarafından okuma – yazma ve ilkökul bitirme kursları açılmaktadır. Kurum Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir. Kurum ve Halk Eğitim Müdürlüğü'nün ortaklaşa çalışmaları ile iş ve meslek edindirme kursları yapılmaktadır. Ayrıca bilgi yarışması ve satranç müsabakaları tertip edilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Kurumda 17 hükümlü ve tutuklu açık ilköğretim okulunda, 11 hükümlü ve tutuklu açık öğretim lisesinde, 29 hükümlü ve tutuklu açık öğretim fakültesinin değişik bölümlerinde, 1 hükümlü ise uzaktan eğitim yüksek lisans ve lisans tamamlama programlarında öğrenim görmektedir.
- Kurumda daimi olarak bir diş hekimi bulunmakta; haftada üç gün ise aile hekimi gelmektedir.

2. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Adana E Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 1987 yılında tarihinde hizmete açılmıştır.
- 5 bloktan oluşan Kurumun koğuş sayısı 138'dir. Kurumun mahkûm kapasitesi 1260'tır. Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 04.11.2013 tarih itibari ile 1419'dur.
- Kurumda toplamda 412 personel görev yapmaktadır.
- Kurumda kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 21 TV kanalını dijital ses ve görüntü kalitesinde Kurumdaki odalara dağıtmaktadır. Ayrıca eğitim ve film gösterimi amacıyla 1 adet DVD yayın kanalı da mevcuttur.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere her hafta 2 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir.
- Kurumda 1 adet kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan yararlanmaktadır. Kurum Kütüphanesinde kayıtlı 5795 kitap bulunmaktadır.
- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurumda bulunan 185 kişilik çok amaçlı salonda yaz ve kış aylarında sportif faaliyetler, sinema, konferans, tiyatro ve konser faaliyetleri yapılmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutuklulara yönelik ahşap atölyesi, tabldot atölyesi, fırın atölyesi ve matbaa atölyesi, bulunmaktadır.
- Kurumun kadrolu öğretmeni tarafından okuma – yazma ve ilköğretim bitirme kursları açılmaktadır. Kurumumuz Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir. Kurumda 45

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

hükümlü ve tutuklu açık ilköğretim okulunda, 75 hükümlü ve tutuklu açık öğretim lisesinde, 9 hükümlü ve tutuklu açık öğretim fakültesinin değişik bölümlerinde, öğrenim görmektedir.

- Kurumun ve Halk Eğitim Müdürlüğü'nün ortaklaşa çalışmaları ile iş ve meslek edindirme kursları yapılmaktadır. Bu kapsamda; bilgisayar kursu, erkek berberliği kursu, dekoratif ahşap süsleme kursu, Arapça dil kursu, hediyelik kilim dokuma kursu, elektrikli ev aletleri bakım onarım kursu, elektrik tesisatçılığı kursu, boya badana kursu, seramik kursu gibi kurslar düzenlenmektedir.
- Kurumun sağlık hizmetleri; bir aile hekimi, aile hekimine bağlı bir sağlık memuru ve cezaevi kadrosunda dört sağlık memuru ile yürütülmektedir.
- Enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 400 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.
- Kurumda binaların yangın tehlikesine karşı korunması amacıyla yangın alarm sistemi ve söndürme sistemi bulunmaktadır.

3. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, K-1 tipi kapalı ceza infaz kurumu iken 17.03.2008 tarihinden yüksek güvenlikli kadın kapalı ceza infaz kurumu haline dönüştürülmüştür.
- Kurum idari blok ve A, B, C Bloklardan oluşmakta; toplam 13 koğuş ve 4 gözlem odası bulunmaktadır. Kurumun kapasitesi 200 kişiliktir.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 04.11.2013 tarihi itibarıyla, hükümlü 91 ve tutuklu 112 olmak üzere toplamda 203 dur. Kurumda ayrıca 0-6 yaş arası 13 çocuk bulunmaktadır.
- Kurumdaki personel mevcudu 81'dir.
- Kurumun sağlık hizmetleri haftada üç gün gelen aile hekimi ile yürütülmektedir.
- Kurumda bir adet kapalı spor salonu, bir adet kurs atölyesi, bir adet derslik, bir adet kütüphane, iki adet kurs atölyesi ve bir adet konferans salonu bulunmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurumda okuma yazma, meslek edindirme, sosyal ve kültürel amaçlı kurslar verilmektedir. Bu kapsamda okuma yazma kursları, Kuran kursu kuaförlük kursu gibi kurslar yürütülmektedir.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere haftanın her günü sıcak su verilmektedir. Kurumda su ihtiyacını karşılayan bir adet yaklaşık 11 tonluk su deposu mevcuttur.
- Kurumda enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 180 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.

4. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

4.1. Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu

Kurum binasının fiziki şartları itibariyle ciddi bir sorununun bulunmadığı gözlenmiştir. Odalarda kapasiteyi aşan sayıda mahpus barındırılmadığı tespit edilmiştir.

Ziyaret edilen bazı odalarda tekrarlayan şikâyetlerden en dikkat çekicisi sıcak suya ilişkin olmuştur. Bu şikâyetler kapsamında sıcak suyun 5-10 dakika gibi çok kısa süreli verildiği ve suyun çamurlu aktığı ifade edilmiştir. Bir mahpus girişimleri neticesinde ceza infaz kurumu idaresinin istek halinde kovayla su getirdiğini ancak bu suyun da sıcak değil; ılık olduğunu söylemiştir. Diğer taraftan farklı bloklardaki bazı odalarda haftanın iki günü sıcak suyun yeteri kadar verildiği ifade edilmiştir.

Bazı odaların havalandırma kısımlarında güneşe bırakılmış su dolu bidonlar gözlenmiştir. Sıcak su ihtiyacının bu yöntemle temin edildiği mahpuslarca dile getirilmiştir. Sıcak suya erişimdeki sorunların yanı sıra, akşam menüsünün sürekli tekrarlayan yemeklerden oluşması ortak bir yakınma olarak not edilmiştir.

Rastgele girilen odalarda Kurumdaki mahpuslarca heyete aktarılan diğer başlıca hususlar şunlar olmuştur:

- Kuruma ilk girişteki aramalarda tamamen çıplak bir şekilde aramanın rutin olarak gerçekleştirilmesi söz konusu değildir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Televizyon kanallarında çeşitlendirilmeye gidilmesi ve kanalların sayıca artırılması gerekmektedir.
- Sohbet hakkının artırılması gerekmektedir.
- Bir mahpus gönderdiği mektubun muhatabına ulaşmasının aylar sürebildiğini belirtmiştir.
- Bir mahpus odalarındaki aramalardan şikâyet edilmiştir. İncelemeden kısa bir süre önce gerçekleşen bir arama esnasında kendisi ve bazı arkadaşlarının fiziksel şiddete maruz kaldıklarını iddia etmiştir. Olay sonrasında fizik şiddete maruz kalan kendileri olmasına rağmen, görevli memura engel oldukları gerekçesiyle haklarında soruşturulma başlatılmasından şikâyetçi olmuştur.
- Ailesinden uzakta cezalarını infaz eden bazı mahpuslar ailelerinin her ay ziyarete gelememesi nedeniyle bu haklarını topluca kullanmayı talep etmişlerdir.
- Bir mahpus doktor tarafından verilen ilaçlarının kullanımına dair bilgilendirilmediğinden şikâyetçi etmiştir.
- Ceza infaz kurumunda kişi başına on kitap sınırlamasının getirilmesinden şikâyetçi olunmuştur.
- Terör suçundan ötürü Kurumda bulunan bir mahpus² kendilerine karşı ayrımcı muamelelerde bulunulduğunu iddia etmiştir.

4.2. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda koğuşlara girildiğinde göze çarpan ilk sorun kapasite fazlası mahpusun barındırılmasıdır. Diğer bir ifadeyle kalabalıklaşma sorunudur. Bazı koğuşlarda normalden iki-üç kat fazla mahpusun barındırıldığı tespit edilmiştir. Fiziki şartların da olumlu olmadığı gözlenmiştir. Bazı koğuşlardaki duvarların bakımsız ve nemden yıpranmış olduğu görülmüştür; yine kalabalıktan kaynaklı düzensiz ve karışık bir ortamla karşılaşmıştır. Gündüz vakti olması nedeniyle havalandırmanın açık bulundurulduğu görülmüştür. Bu durum kalabalıktan kaynaklı sorunları bir nebze hafifletmektedir.

² Zikredilen mahpus kendini ve kendi durumundakileri “siyasal tutsaklar” olarak adlandırmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kurumdaki bir diğer göze çarpan sorun temizlikle ilgilidir. Bu sorunun suyun yetersizliğiyle bağlantılı olduğu söylenebilir. Heyetin Kurumda bulunduğu esnada da musluktan suyun akmadığı tespit edilmiştir. Su yetersizliğinin bir sonucu olarak bazı koşullarda boş ve dolu çok sayıda su bidonu olduğu görülmüştür. On gündür Kurumda olduğunu belirten bir mahpus halen temiz nevresim ve battaniyesinin olmadığını söylemiştir. Kirli yastıklar nedeniyle kafalarında yaralar oluştuğunu eklemiştir.

Hasta mahpusların kaldığı koşutta nevresim ve yastıklarda siyah kir lekeleri gözlenmiştir. Fiziksel açıdan da koşunun ciddi bir iyileştirilmeye ihtiyacı vardır. Koğuşa gelen yüksek sesli müziğin rahatsız ediciliğine şahit olunmuştur. Diğer taraftan öteki koşulardan farklı olarak, hasta koşusunda çift kişilik ranza yerine tek kişilik yatakların bulunması olumlu bir uygulama olarak not edilmiştir.

Koğuştan iki hastanın Adli Tıp Kurumu'na ceza infaz kurumunda hayatlarını yalnız idame ettiremediği gerekçesiyle başvurduğu bilgisi edinilmiştir. Bunlardan biri hakkında Adli Tıp Kurumu tarafından red kararı verilirken, diğerine ilişkin süreç devam etmektedir.

Kurumda görüşülen mahpusların ortak şikâyetlerini iki noktada toplamak mümkündür.

1. Suya (sıcak ve soğuk) erişim konusunda sorun yaşamaktayız. Bu nedenle banyo yapamamakta ve çamaşırlarımızı soğuk suyla yıkamaktayız.
2. Kalabalıklaşmadan kaynaklı sorunlar: Sosyal faaliyet gerçekleştirecek ve spor yapacak imkân bulunmaması, görüş günlerinde ziyaretçilerle görüşme sürelerinin kısıtlılığı, hastaneye sevklerin aksaması gibi.

Bunlar dışında şikâyet edilen diğer hususlar ile mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmede heyete aktarılanlar aşağıda sunulmaktadır.

- Yemekler özellikle kullanılan yağdan kaynaklanan sebeplerle oldukça niteliksizdir.
- Diyet yemeklerinin aksaması diyet yapmayı anlamsızlaştırmaktadır.
- Yer sıkıntısı nedeniyle görüş günlerinde ziyaretçilerimiz çok erken saatlerde sıraya girmek zorunda kalıyor. Bazı durumlarda açık görüş sürelerinin 10 dakikayla, kapalı görüş sürelerinin ise 15 dakikayla sınırlı tutulduğu olabiliyor.
- Kantin fiyatları makul düzeydedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Hastaneye sevk konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Bu şikâyet kapsamında çocuk mahpuslardan biri parmağının kırılması sonrası bir buçuk ay sonra hastaneye gönderildiğini iddia etmiştir. Bu nedenle kırılan yerde yanlış kaynama olduğunu ifade etmiştir.
- Çocuk mahpuslar vakit geçirmek için satrançlarının dahi bulunmadığını, eğitimlerini sürdüremediklerini, spora haftada bir saat çıkabildiklerini söylemişlerdir. Bunlara ek olarak, fiziksel şiddete veya hakarete maruz kalmıyor olsalar da muhataplarından iyi bir muamele görmediklerini, talepte bulduklarında çoğunlukla terslendiklerini belirtmişlerdir. Birkaçı dışında çocuklar ailelerinden para gelmediğini söylemiştir. Parası gelen çocukların diğer çocukların ihtiyaçlarını karşılayarak paylaşımında bulunduğu öğrenilmiştir.

4.3. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu koridorlarının çeşitli tablolarla süslenmiş ve koridor duvarlarının nispeten bakımlı olduğu gözlenmiştir. Fakat koşullara girildiğinde duvarların bakımsız ve boyasız olduğu görülmüştür. Kurumda kalabalıklaşma sorununun ciddi boyutlara ulaştığı gözlenmiştir. Bu nedenle bazı koşullarda karşılıklı üç kişilik ranzaların bulunduğu dar koridorlardan geçilmesi gerekmektedir. Yine kalabalıklaşmanın bir sonucu olarak, tutuklu ve hükümlüler aynı koşullarda barındırılmaktadır.

Koşullar tek katlı olduğundan yatma, yeme ve tuvalet ihtiyaçlarının aynı yerde karşılanma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu durum temizlik sorununu beraberinde getirmektedir.

Ziyaret edilen bir koşutta bazı mahpusların hicri yılbaşı nedeniyle oruç tuttıkları öğrenilmiştir. Bir diğer koşutta ise, bir mahpusun koşusunda gitar bulundurduğu görülmüştür.

Görüşülen bir mahpus Kurumda okuma yazma ve kuran kurslarına katıldığını belirtmiştir.

Ziyaret edilen bir koşutta annesiyle birlikte kalan 1,5 ve 2 yaşlarında iki kız çocuğunun temizlik açısından sorunlu bir ortamda yaşadığı tespit edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmede heyete aktarılan diğer hususlar aşağıda sunulmaktadır.

- Gündüzleri sıcak suyun verildiği, Kurumda sıcak su sorununun bulunmadığı belirtilmiştir.
- Bazı mahpuslar Kuruma ilk girişte çıplak olarak arandıklarını söylemiştir. Bu aramaların kadın görevliler tarafından yapıldığı öğrenilmiştir.
- Bir koğuşta mahpuslar af talebinde bulunmuşlardır.
- Ziyaret edilen tüm koğuşlarda fare ve hamam böceklerinden şikâyet edilmiştir. Bir koğuşta yılan öldürüldüğü iddia edilmiştir.
- Bir mahpus kelepçeli muayeneden şikâyet etmiştir. Bir diğeri ise muayene esnasında kelepçelerin açıldığını belirtilmiştir.

Ziyaretçilerin sadece üstlerinin arandığı çıplak bırakılmanın söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

- Bir koğuşta masa yetersizliği nedeniyle yerlerde ve yataklarımızın üzerinde yemek ihtiyacının giderildiği belirtilerek, masa talebinde bulunulmuştur.
- Pek çok koğuşta ceza infaz kurumu personellerinden memnun olduğu ifade edilmiştir.
- Yemeklerin soğuk servis edilmesi dışında yemeklerden genel olarak memnun olduğu belirtilmiştir.
- Bir koğuşta mazgaldan gece sabahlara kadar kontrol yapılmasından şikâyetçi olunmuştur.
- Sosyal etkinliklerin çok sınırlı olmasından şikâyet edilmiştir.
- Bandrolsüz olduğu gerekçesiyle çoğunluğunun basımı yapılmayan eski kitapların alınmasından şikâyetçi olunmuştur.
- Güvenlik nedeniyle havalandırmaya örülen tellerin gökyüzünden faydalanmayı kısıtladığı gerekçesiyle bir koğuşta şikâyet konusu edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Bazı koşullarda sohbet hakkından yeterince faydalanılmadığından şikâyet edilmiştir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İncelemelerde bulunulan Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ilk göze çarpan husus koşullardaki aşırı kalabalık olmuştur. Bu durumun temizlik problemi, su yetersizliği ve hastaneye sevk edilmede gecikme başta olmak üzere pek çok sorunu zincirleme bir şekilde beraberinde getirdiği söylenebilir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, üye Devletlere sunduğu Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararında, *“cezaevlerindeki kalabalıklaşmanın ve cezaevi mevcudundaki artışın bir bütün olarak hem insan hakları hem de ceza infaz kurumlarına, cezaevi idarelerine ve ceza adaleti sistemine karşı önemli bir sorun yarattığını”* vurgulamıştır. Kararda bahsedilen bu sorunların zikredilen her iki ceza infaz kurumunda da görülebildiği rahatlıkla söylenebilir.

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu idaresinin vermiş olduğu bilgilendirmede; Kurumun 200 mahpus barındırma kapasitesine sahipken, mevcudun 203 olduğunu ifade edilmiştir. Bu hesaba göre, Kurumda sadece 3 mahpus fazlalığı olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna karşın, incelenen koşullarda 3 kişilik ranzalarda koğuş kapasitelerinin çok üzerinde mahpusun barındırıldığına şahit olunmuştur. Bu nedenle sadece yatacak yer eklenmesi suretiyle, Kurumun barındırma kapasitesinin artırıldığı izlenimi edinilmiştir. Başka bir ifadeyle Kurum kapasitesi ve mevcuduna ilişkin sunulan resmi sayısal verilerin, koşullarda gözlenen aşırı kalabalıkla çeliştiği düşünülmektedir.

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki bir diğer önemli sorun ise, Kurumda fare ve hamamböceği bulunmasıdır. Tarım arazisinin ortasında yer alan Kurumun yapılan ilaçlamalara ve alınan diğer önlemlere rağmen farelerden arındırılmadığı, Kurum idaresi tarafından da teyit edilmektedir. Bu durumun aşırı kalabalıktan kaynaklanan temizlik sorununu daha da derinleştirdiği düşünülmektedir. Kurumda 0-6 yaş grubunda 13 çocuğun annesiyle kalıyor olması, durumun vahametini perçinlemektedir.

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda aşırı kalabalığın neden olduğu başlıca iki sorun ise, suyun yetersizliği ve ziyaretçilerle görüşmelerin sınırlı olmasıdır. Kurumdaki su yetersizliğinin kabul edilebilir olmadığı ve bu sorunun ivedilikle çözülmesi gerektiğinin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

altı çizilmelidir. Ziyaretçilerle açık görüş sürelerinin yer yetersizliği nedeniyle 10 dakikaya kadar sınırlanıyor olması da çözülmesi gereken bir başka sorundur. Bu sorunun çözümünde prefabrik ziyaret mekânlarının oluşturulmasının işlevsel olabileceği düşünülmektedir.

Ziyaretlerle bağlantılı bir diğer sorun ise, ailelerinden çok uzakta cezalarını infaz edenlere ilişkindir. Görüşmeler esnasında bu durumdaki mahkûmların ziyaret saatlerinin kısalığına ilişkin şikâyetleri kayda değer görülmüştür. Kanunda genel kural olarak hükümlülerin haftada bir kez yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebileceği düzenlenmektedir. Mahkûmlara tanınan bu hakka ek olarak, 24.01.2013 tarih ve 6411 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*'un getirdiği değişiklik uyarınca, haftalık ziyaret süresinin iki saate kadar uzatılabilmesi ve üst üste kullanılmayan en fazla üç haftalık ziyaret süresinin toplu olarak kullanılabilmesi³ bir ödül olarak öngörülmüştür. Ziyaret için belirlenen genel kuraldaki sürelerin artırılmasının iyileştirme faaliyetini olumlu etkileyeceği ve özellikle ailelerinden uzakta cezalarını infaz edenler için mevcut sürenin yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle değişiklik ile getirilen ödül sisteminde esnek davranılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki bir diğer sorun ise, hasta mahpuslara ilişkindir. Bu koğuşun rahat, temiz ve hastane odası benzeri bir atmosfere sahip olması beklenir ve gerekirken; karşılaşılan manzara sayılan beklenti ve gerekliliklerle tezat teşkil etmiştir. Hasta mahpusların içinde barındırıldığı fiziki şartlar son derece olumsuz bulunmuştur. Ayrıca koğuş hastaların ihtiyaç duyduğu sağlıklı yaşam koşullarının hiçbir niteliğini taşımamaktadır. Böyle bir ortamda kemoterapi tedavisi gören bir hastanın bulunması ise endişe verici bir durumdur.

Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'ndaki pek çok odada sıcak suya erişim konusunda sorun yaşadığı tespit edilmiştir. İdarenin geçici tedbir olarak talep halinde odalara kovayla sıcak su göndermesi olumlu karşılanmakla beraber, sorunun kalıcı olarak giderilmesi için başlatılan çalışmaların ivedilikle sonuçlandırılması elzemdir.

³ Zikredilen hüküm 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 51'inci maddesine işlenmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda aramalar esnasında fiziksel şiddete maruz kalındığı iddiasına ilişkin soruşturmaların sürdürüldüğü bilgisi edinilmiştir. Bu soruşturmaların bir an önce neticelenmesi ve varsa sorumluların cezalandırılması önem arz etmektedir.

07.08.2001 tarih ve 24486 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere, izleme kurulları iki aylık rutin aralıklarla ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde ziyaretlerde bulunmalıdır. Bu ziyaretlerin en geç üç aylık dönemler içerisinde raporlaştırılması gerekmektedir. İzleme kurulu ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerle yalnız görüşebileceği gibi bunlar hakkında kurumda tutulan her türlü defter ve belgeyi inceleyebilir. Mevzuatta tanınan bu yetkilerin Adana Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevleri İzleme Kurulu tarafından kullanıldığını söylemek mümkün değildir. Zira Kurul tarafından hazırlanan 2013 yılına ait bazı raporlarda Kurumlar hakkında verilen tek bilginin kapasite ve mevcut durumuna ilişkin olduğu görülmektedir. Raporların bu haliyle kurumlar ziyaret edilmeksizin hazırlanabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle Kurulun görev ve yetkilerinin gereğini yerine getirmediği kanaati oluşmuştur.

Ceza infaz kurumları açısından önemli denetim mekanizmalarından bir diğeri infaz hâkimliğidir. İnfaz hâkimliği idari uygulamaların yargısal denetimini gerçekleştirmektedir. Bu göreviyle infaz hâkimliğinin kararları idarinin uygulamalarına yön verme gücüne ve işlevine sahiptir. Bu nedenle infaz hâkimliğince verilen kararların gerekçeli olması önem taşımaktadır. Mahkeme kararlarının gerekçeli olması aynı zamanda Anayasal bir zorunluluktur. Adana İnfaz Hâkimliğinin incelenen bazı kararlarında, mevzuat hükümlerine yer verilmeyle yetinildiği, buradaki normların uygulamadaki hangi unsurla çatıştığı konusunda açıklamada bulunulmadığı tespit edilmiştir. Bu eksikliğin idarenin benzer hataları tekrarlamasını tetikleyeceği düşünülmektedir.

Sonuç Olarak:

1. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki fiziki şartlardaki olumsuzluklara rağmen personel hakkında az sayıda şikâyetin iletilmesinden memnuniyet duyulmuştur. Zira kalabalıklaşma sorunu sadece mahpusların yaşamını etkilememekte, personelin çalışma şartlarını da oldukça zorlaştırmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2. İnceleme sonucu kuruma ilk girişte gerçekleştirilen çıplak aramanın rutin bir faaliyet şeklinde uygulanmadığı kanaatine varılmıştır.
3. Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumu fiziki şartları itibariyle olumlu bulunmuştur. Diğer taraftan Kurumdaki sıcak su sorununun çözülmesi önem arz etmektedir.
4. 45/1 nolu Genelge uyarınca haftada 10 saate kadar tanınması mümkün olan sohbet hakkının mevcut uygulamada 4,5 saat olduğu öğrenilmiştir. Bu hakkın artırılması konusunda gerekli önlemlerin alınması yerinde olacaktır.
5. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda çoğunlukla tutukluların barındırılması nedeniyle, Kurumdaki mahpus sirkülasyonunun fazla olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra, bölgedeki ceza infaz kurumlarından gönderilen hasta mahpusların takibinin de bu Kurum idaresi tarafından yapıldığı öğrenilmiştir. Yoğun iş yükünün hafifletilmesi hedefiyle, Adana Açık Ceza İnfaz Kurumunun idari anlamda Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan ayrılması uygun olacaktır.
6. Adana İlindeki ceza infaz kurumlarının kalabalıklaşma sorununu hafifleteceği düşünüldüğünden, Tarsus'ta yapımı süren ceza infaz kurumunun inşaatının hızlandırılması gerektiği değerlendirilmiştir. Diğer taraftan bu süre zarfında, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ziyaretçi görüşleri için prefabrik türü müstakil bir yapının inşası faydalı olacaktır. Böylece ziyaret sürelerinin kısalığına ilişkin yoğun şikâyetlerin giderilebileceği düşünülmektedir.
7. 01.07.2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, iâşe bedellerinde %25 artış gerçekleştirilerek hükümlü, tutuklu ve görevi başındaki personel için iâşe bedeli 5 TL'ye çıkarılmıştır. İyi bir yönetimle bu değişikliğin olumlu yansımalarının gözleneceği düşünülmektedir.
8. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kapıdaki mazgalın gece boyunca açılıp kapatıldığı yönündeki şikâyet dikkat çekici bulunmuştur. Kurumdaki koğuşlar tek katlı olduğundan, geceleri mahpusların yegâne yaşam alanıdır. Bu nedenle güvenlik tedbirlerinin bu tür uygulamaları meşru bir zemine taşıyamayacağı değerlendirilmiştir.
9. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kapasiteyi fazlasıyla aşan tutuklu ve hükümlünün barındırılmasının, Kurumun ıslah (rehabilitasyon) görevini yerine getirmesini zorlaştıracığı ve hatta imkansız hale getirebileceği değerlendirilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

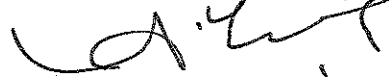
10. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki koşullardan pek çoğunun oldukça bakımsız ve kirli olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra, Kurumun tarım arazilerinin ortasında kurulması bir türlü önlenemeyen fare sorununu beraberinde getirmektedir. Bu ortamın özellikle annesiyle birlikte kalan çocuklar açısından, sağlıklı yaşam koşullarını sağlamadığı değerlendirilmiştir.
11. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda su sorununun ciddi boyutlara ulaştığı tespit edilmiştir. Ceza infaz kurumlarında suya erişimin sadece bazı günlerdeki belirli saatlerle sınırlı olması kabul edilemez bir durum olarak değerlendirilmektedir. Kurumdaki bu sorunun ivedilikle çözülmesi gerekmektedir.
12. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki hasta koşusu acilen iyileştirilmelidir.
13. Bazı mahpuslar hastalıklarının tedavisi için verilen ilaçların kullanımına dair bilgilendirilmediğini belirtmiştir. Hasta haklarına aykırılık teşkil eden bu hususun tekrarlanmaması açısından, hastaların doktorlar tarafından bilgilendirilmesi ve onlara reçete örneklerinin verilmesi faydalı olacaktır.
14. Adana Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevleri İzleme Kurulu'nun hazırladığı raporlar, yerel denetimin etkinliği konusunda endişe uyandırmıştır.
15. İdarenin benzer hataları tekrarlamamasına hizmet edeceği düşünüldüğünden, infaz hâkimliği kararlarının gerekçeli olması büyük önem taşımaktadır.

Ayşe TÜRKMEÑOĞLU

Konya Milletvekili Alt Komisyon Başkanı

Mehmet Kerim YILDIZ

Ağrı Milletvekili

İncelemeye Katılmadı

Mehmet METİNER

Adıyaman Milletvekili

Abdurrahim AKDAĞ

Mardin Milletvekili

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

İncelemeye Katılmadı

Atila KAYA

İstanbul Milletvekili

Murat BOZLAK

Adana Milletvekili

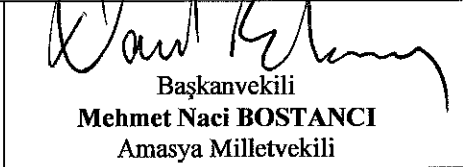
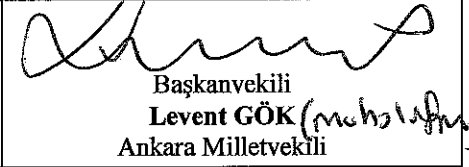

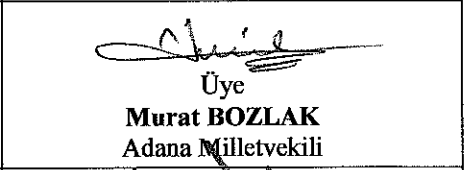

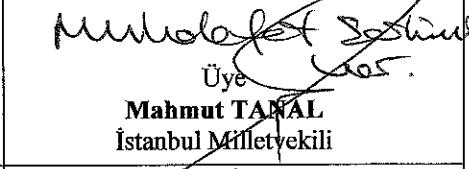

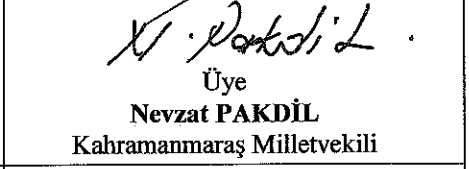
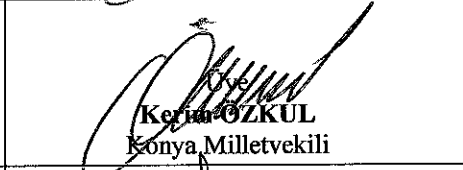
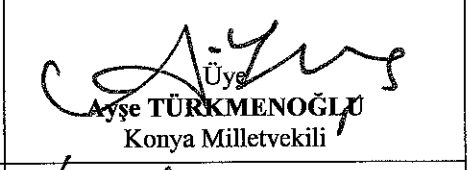
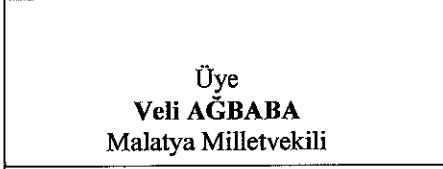
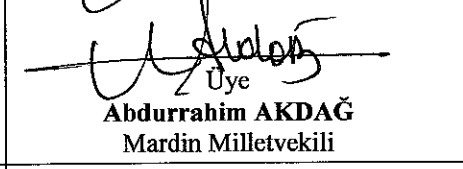

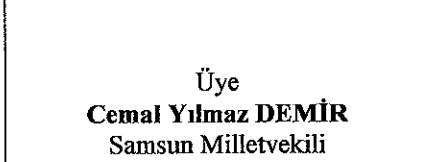

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 27

28.11.2013

Konu : Adana İli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Mehmet Naci BOSTANCI Amasya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK (mehmet) Ankara Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili	 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili
 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerem ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili
 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili
 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA
Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394
E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr

TBMM İNSAN HAKLARI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Adana İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile ilgili Muhalefet Şerhimiz
ektedir. Saygılarımızla. 4.12.2013

Levent GÖK
Ankara Milletvekili

Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

Veli AĞBABA
Malatya Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN
Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Ceza İnfaz Kurumu'nda gerçekleştirilen incelemeler sonucu hazırlanan Rapor, adı geçen cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi ve çözümü noktasında bazı değerlendirmeler içermektedir. Ancak bu değerlendirmelerde CHP milletvekilleri olarak aynı ceza infaz kurumlarında yapmış olduğumuz ziyaretlerde bizlerin tespit ettiği birçok sorun ve hak ihlali ya gerektiği gibi yansıtılmamış ya da hiç yer verilmemiştir.

Bunula birlikte Rapor'un, tek tek cezaevleri ile ilgili bölümlerinde yer verilen tespitler ve bazı çözüm önerileri, "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde dikkate alınmamıştır. Yine "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde Adana F Tipi Cezaevi ile ilgili sadece tek bir maddeye yer verilmesi Raporun bir bütün olarak yetersiz kaldığını da ayrıca ortaya koymaktadır.

RAPORUN GENELİNE İLİŞKİN TESPİTLER

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na Adana Ceza İnfaz Kurumları'ndan 43 adet başvuru yapılmış olmasına müteakip yapılan cezaevi ziyaretine ilişkin Raporun "Başvurucular" bölümünde yer verilen "şikâyetler" yeterince değerlendirilmemiş, yapılan şikâyetler bireysel sorunlar olarak algılanmıştır. Bu şikâyetlerin bireyselleştirilmesi genel bir sorun/hak ihlali olarak ortaya konulamamasını da beraberinde getirmiştir.

Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu

- Rapor'da belirtildiği üzere "akşam yemeklerinin sürekli tekrarlayan menülerden oluşmasının ortak bir yakınma" olarak değerlendirilmesi yerinde bir tespit değildir. Adı geçen cezaevine daha önce yaptığımız ziyaretlerde, yemeklerin yenilemeyecek kadar kötü olduğu, mahkumlar ile yapılan görüşmelerde defalarca tarafıma aktarılmıştır. Bu durum, Rapor'da beslenme probleminin "tekrarlanan menülere" indirgenerek basitleştirildiğini ortaya koymaktadır.
- "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumunun fiziki şartlarının olumlu olduğu tespiti yapılmıştır. Oysa, güneşe bırakılmış su bidonlarının varlığı, yıkanamadığı için kirli yastıklar sebebiyle kafalarında yaralar oluştuğunu

söyleyen bir mahkumun beyanı, çok ciddi bir sıcak su sıkıntısı probleminin varlığını ortaya koymaktadır. Bu durum, fiziki şartların olumlu bulunması tespiti ile çelişmektedir.

- “Değerlendirme ve Sonuç” bölümünde F Tipi Ceza İnfaz kurumunda tek sorun olarak sıcak su problemi belirtilmiştir. F tip Cezaevinde yaşanan daha birçok sorun ve hak ihlali bulunurken sorunlar arasında sadece sıcak su sorununa yer verilmesi sorunların tespiti ve çözümü noktasında bir zafiyet ortaya koymaktadır.
- Mahpuslar talep etmelerine rağmen, IMC, Ulusal, Halk, Cem Yol, Hayat TV gibi muhalif yayın yapan televizyon kanallarının izlenmesine izin verilmemesi, “televizyon kanallarında çeşitlendirilmeye gidilmesi gerekmektedir” şeklinde Rapora yansıtılmıştır. Sorunun iyimser ifadelerle “çeşitlendirme” kelimesine sığınarak çözümüne gidilmesinin önerilmesi, ciddi bir ayrımcılığın varlığını görmezden gelmektedir.
- F tipi cezaevinde keyfi disiplin uygulamaları varken ve hatta keyfi cezalara muhatap olduğunu beyan eden mahpuslar bulunmaktayken, keyfi disiplin cezaları konusuna Rapor’da hiç yer verilmemiş olması hak ihlallerinin görmezden gelindiğini ortaya koymaktadır.
- CHP heyetinin incelemelerinde aileler ile gerçekleştirilen görüşlerde çok ciddi sorunlar yaşandığı tespit edilmiş iken, “Değerlendirme ve Sonuç” bölümünde bu konuya yer verilememiş olması büyük bir eksikliktir.1 Yıl boyunca çocuğunu göremeyen mahpuslar bulunmaktayken bu sorunun tespit edilmemesinin kabul edilmesi mümkün değildir.
- Kişi başına 10 kitap sınırlanmasının çözümüne ilişkin Rapor’da herhangi bir tespitte bulunulmamış olması, Komisyonu’nun 10 kitap sınırlandırmasında herhangi bir sorun görmediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, 10 kitap sınırlamasın çözümü noktasında bir insiyatif ortaya konulmayacağını göstermektedir.

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

- 1260 kişilik kapasitesi olan E Tipi cezaevinde 1419 mevcudun 360’ı hükümlü, 1059’u tutukludur. Bu cezaevindeki hükümlü/tutuklu oranı özellikle standartların çok üzerinde olması açısından dikkat çekicidir.
- Diğer cezaevlerinde olduğu gibi bu cezaevinde de sağlık hizmetlerine ulaşmanın zor olduğu bilinmektedir. Özellikle gece doktor bulunmadığına ilişkin tarafımıza daha

önceki ziyaretlerde iletilen şikayetler iletilmişken Rapor'da sağlık hizmetlerinin durumuna ilişkin tespit yapılmamış olması önemli bir eksikliklerdir.

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

- Böcek ve haşerenin çok olduğu cezaevinde fareler de mahkûmlar açısından ciddi bir tehdit haline gelmiştir. Hatta bir hükümlünün kulaklarının fındık faresi tarafından kemirilmiş olması, durumun vahametini göstermektedir. Fare, yılan, böcek ve haşere varlığından ötürü geceleri uyuyamadığını söyleyen mahkûmlar mevcutken ve farelerin varlığı Rapor'da tespit edilmişken, çözüm konusunda etkili öneriler sunulmamıştır.
- Kelepçeli muayene edilen bir mahkûmun beyanı ortadayken ve kelepçeli muayene cezaevlerinde yaygın bir şekilde sürdürülmekteyken, "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde kelepçeli muayeneye ilişkin herhangi bir tespit veya çözüm önerisine yer verilmemesi dikkat çekicidir.

DİĞER HUSUSLAR

CHP milletvekilleri olarak Adana Ceza İnfaz Kurumları'na yapmış olduğumuz ziyaretlerde bizlerin tespit etmiş olduğu, ancak Rapor'da yer verilmemiş olan diğer sorun ve hak ihlalleri ise şu şekildedir.

- Cezaevindeki tutuklu öğrenciler eğitim haklarından faydalanamamaktadır. Ayrıca Karataş Kadın Cezaevinde tutuklu kadınlardan, sınavlarına katılabilmeleri için 1.000 TL gibi ücret talep edilmektedir.
- "Olağandışı sakal" adı altında erkek mahpusların günlük tıraşa zorlandığı bilinmektedir.
- Gezi eylemlerinden dolayı tutuklu olan kişilere diğer mahpuslardan farklı olarak ve ayrımcı bir şekilde tecrit uygulanmaktadır.
- Çıplak aramanın varlığı Rapor'da tespit edilmiş olmasına rağmen "rutin" bir uygulama olmadığı ifade edilmektedir. Ancak bizlerin tespitlerine göre görüşçüler dahil olmak üzere tutuklu ve hükümlüler için çıplak arama yaygın olarak devam etmektedir. Çıplak aramanın yapılış şekli ise insan onurunu ayaklar altına almaktadır. Adeta işkenceye dönüşmüş bir güvenlik uygulaması olan bu arama şeklinde, mahpuslar ve yakınları cezaevi girişinde önce kıyafetlerinin üst bölümü çıkartılmakta, sonra kıyafetin üst bölümü giydirilmekte ve alt bölümü çıkartılmaktadır. 3 kere eğilmesi ve kalkması istenen mahkûm ve yakınları, eğilirken de 3 kez öksürmek zorunda bırakılmaktadır.

- Adana E tipinde tam anlamıyla “askeri disiplin” söz konusudur. Hem personel hem de mahpuslar adeta askeri bir kurumda/kışlada bulunuyormuşçasına bir ruh hali içinde hareket etmektedir.
- Cezaevlerinde kıyafet sınırlamasının söz konusu olduğu ve bu nedenle mahpusların çok ciddi sorunlar yaşadığı da tarafımıza iletilen diğer sorunlar arasında bulunmaktadır.

Diğer Hususlar bölümünde, yer verilmiş olan tüm bu sorun ve hak ihlallerine ek olarak Komisyon tarafından cezaevlerine yönelik hazırlanacak raporların, infaz koruma memurlarının sorunlarının da tespiti noktasında bir içeriğe sahip olması gereklidir. Zira yapmış olduğumuz ziyaretlerde cezaevinde “infaz koruma memurlarının” özellikle özlük hakları ve çalışma koşulları bağlamında ciddi iyileştirmelere ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Emekli olmak istemeyen, yıpranma tazminatları bulunmayan, ek mesai ücretlendirilmeyen, tatil hakkı kullanmaları sınırlandırılan ceza infaz koruma memurlarına yönelik her türlü iyileştirmenin cezaevlerindeki yaşam koşullarına olumlu yansıtacağı gözden kaçırılmamalıdır.

SONUÇ

Bugün ülkemizde, ceza infaz mantığındaki sorunlar ve sıkıntılar ile cezaevindeki kötü yaşam koşullarının; çok ciddi hak ihlalleri ve insanlık dışı manzaraların doğmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Cezaevi ziyaretlerinde karşılaştığımız fiziki koşullar, tarafımıza aktarılan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalar; cezaevlerinde kapsamlı fiziki yenileme projelerine ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, cezaevi koşullarının insanlık onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve adil bir ceza infaz sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Raporların bu bakış açısı ile hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak Raporlar ve çözüm önerileri gerçekçi ve kapsamlı olmakla birlikte, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri içermelidir. Alt komisyon tarafından Adana İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ise böyle bir içeriğe ve yönetime sahip olmadığı gibi çözüm önerileri noktasında da yetersiz kalmıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında;

Belirttiğim birçok hususun Rapor’da yer almamasının kabul edilmesi mümkün görünmemektedir. Bu sebeple,

- cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- mevcut hak ihlalleri ile sorunların tespit edilmesi
- cezaevi yönetimlerinin keyfi uygulamalarına çözüm üretilmesi noktasında

hazırlanan Rapor amacına hizmet edecek bir içeriğe sahip değildir.

Rapor'da, cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin birçoğu tespit edilmiş olsa da, **birçok hak ihlalinin, sorunun ve sıkıntının ciddiyeti ve önemi görmezden gelinmiş ve etkili çözüm önerileri getirilememiştir.**

Sonuç olarak, hazırlanmış olan Rapor'un Adana Ceza İnfaz Kurumlarında yaşanan hak ihlalleri, cezaevlerindeki yaşam koşulları ve diğer sıkıntı ve sorunların çözümü noktasında yetersiz kalacağı düşüncemiz ile Rapor'a ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.